

Emnenr. 5

Fylke: Møre fylke

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Rindal

Emne:

Bygdelag:

Oppskr. av:

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

John Sæther.

SVAR

Vassbæring.

Skinner der det var god tilgang på godt, klart varmt og vassrikt eller oppkommet så slik til at det var godt at få inn i husene, var en stor hvelighet som folk satte stor pris på. På husene på en høide så det ikke var fall for vassledning, måtte vatnet bære i bøtter eller transportløst på anden måte. Trebøtter var mest brukt. Sink eller blakkbøtter har i senere tid kommet i bruk.

Vassgri: vassgre eller bølge var et simpelt og billig ^{redskap} vassgre mye brukt mest til vassbæring og at bære mjølk inn fra fjøset. Det lagdes at et kvistrent bjørkeskud, sommet til begge ender, på midten var bredflasket der det lå over akslene. Enkelte var mer forsegjort og utkullet for halsen og slik at det passet til akslene.

4 hver ende en hengel mest av jern med en krukke at henge i bøttene. På skene var ofte vassgri med vidgeband og krukke. Det bare varmt eller andel og brukte vassgri og to bøtter, så man at de bar i kjøvoll. Måttet at de bar i en bøtte og skiftet den mellom hendene.

Vassbæring var et både tungt og slitomt arbeid og mangen både kar og kvinnfolk har slitt helsen av sig med det.

Var det noen råd for det, var prøvd at få til en brønn eller anden vassopsamling så nær husene som muligt.

Hus som lå slik^{til}, at det ikke var fall for vass-
ledning til husene, måtte vatnet bære eller transport-
es på annen måte: I torkvinter eller tørkesommer bruktes
mest kist med sleder eller vogner. Om vinteren var ofte
kylke - drogekylke - husmanuskylke-, men mindre kylker
var også brukt. - Tidste vinter var slik at alle slaks
transporter var brukt her Nordenfjelds: kjøring med kist,
drag på kylke, bar i bøtter og spann, kjortes med bil, og det
stod i avveier at vatn var sendt med jernbanen.

Vassføring i stamp eller så med en stang gjennom
isene, var ikke at ha vært brukt. Heller ikke ski.

Vassledning laget i vilt er av gammel dato; det
var laget av tømmer med boret hull gjennom. Allerede
medens det skrevs 17-hundredtal var slike ledninger i bruk.

Omkring 1880-årene var vist de første jernrør kom i
bruk til vassledning. Sugepumper er heller ikke av ny
dato. Selvverkende pumper findes også. Den første her
i bygden var til gressgården - satt opp i år 1887. Her på
min gård var brukt selvverkende pumpe i 20 år fra 1912
til 1932. Nu brukes drykk pumpe drevet av elektrisk motor.

På de fleste bruk her i bygden har de nu springe
vatn. Sida der det måtte legges lange og kostbare
rørledninger er det nu kommet istemm. Funder i
husene er på de fleste gårdene hidemessige vassføring.

På min gård, om der er motorpumpe er vatn i
kjøp og staller, i innhusene er spring i kjøkken, kjeller
i dooglegatua og enda flere ventiler. Vatnet kapper
gjennom rør eller gummeilønger, at vatnet rinder i
gryta og vaskfat. Men skulde det hende at stein-
men kommer, så ^{fort} snarere blir sta, da blir det sjau.

Tidste vinter var en torkvinter med vassmangel til
hus og fjøs, tillike vassmangel til skolestuer og bruk.

Fåke slik vinter siden 1882-1883. Sommeren med fint
skart veir, regnflor så ingen torkskader har forekommet.

Solingn overmest at kalde kvernar. —

Til Norsk Etnologisk Gransking
Bygdøy.

Det ordet De slusser på i emne 5, vannføring, uttales her i Rindal for kyrøll, det vil si to bøtter bært enten ei i kvar hand eller ei i kvar kirk i et såkalt vassgavi som låg over albue eller skuldre. Namnet kyrøll eller kyrøll som de gamle uttala det, var samtidig et rummål på f. eks. store gaver som benyttes båtgrøt, kyrøllgrøt o.s.v.

Det var leit at Helgeheim ikke svare på breva. Han er vel som mange andre av disse gamle æverdige bondikallan god til å huske, og god til å forgle, men ondt for å få det på papiret.

Hvis De synes så kan De sende spørsmålsskjemaene hit til meg, så skal jeg så godt jeg kan forsøke der for stikka.

Jeg har indel kjennskap til tradisjoner og bruksmåter her i Rindal, og kona har tout å hjelpe til.

Rindal 9 feb. 1949

Arvidiget Olaf Sæther.